
A PÉNZÜGYI RENDSZER PROBLÉMÁI ÉS KIHÍVÁSAI A JOGI SZABÁLYOZÁS SZÁMÁRA *

Nagy Zoltán **

---

1. Bevezető gondolatok

A gazdasági és társadalmi traumák romboló hatásuk mellett tapasztalatot nyújtanak a jogalkotó számára az új szabályozás kialakítására, a szabályozás hatékonyságának növelésre. Ilyen szempontból a gazdasági válságok elő is segítik és gyorsítják azokat a folyamatokat, amelyek már jelen vannak szabályozási igényként, de a jelentőségüket még nem érzékelték kellően a jogalkotó. A szélesebb társadalmi problémák hamarabb elérik a jogalkotás ingerküszöbét a politikai hatások révén. A pénzügyi rendszert ezért is kell még mindig a legutóbbi gazdasági válság viszonylatában vizsgálni, mert ez mutatja meg a szabályozás változásának mélységét és közvetlen okait és esetleges hiányosságait. Sokszor a válság elvonulását követően a megnyugvás, az optimizmus kerekedik felül, amely akadályozza a mélyreható szabályozási változásokat és sokszor csak félmegoldások születnek a felmerült kérdéssel kapcsolatban. A globális gazdaság miatt viszont, ahol „rés keletkezik a falon” azt a gazdasági élet szereplői kihasználják és tevékenységüket a kevésbé szigorúan szabályozott területen koncentrálnak. A szektor szigorúbb szabályozásának, tehát jelentős féke lehet a nemzetközi mobilitás és a versenyképesség egyaránt.¹

A pénzügyi gazdasági válság gyökeres változásokat hozott a tárgykör szabályozásában, nemcsak hazai, hanem uniós szinten is. Az azt megelőző időszakban a pénzügyi rendszer szabályozásában és a felügyeletben hiányosságok

---

* A cikkben ismertetett kutató munka az EFOP-3.6.1-16-00011 jelű "Fiatalodó és Megújuló Egyetem-Innovatív Tudásváros- A Miskolci Egyetem intelligens szakosodását szolgáló intézményi fejlesztése" projekt részeként- a Széchenyi 2020 keretében- az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

** Egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Pénzügyi Jogi Tanszék.

¹ Muraközy László: Válságok állama-államok válsága, *Közgazdasági Szemle*, LVII.évf., 2010. szeptember, 792-794. o. A szerző rámutat arra, hogy a pénzügyi szféra megregulázása, nemcsak a nemzeti politikai akarat hiánya és a pénzügyi szféra globalitása miatt nem is várható. Ha az egyik országban szigorúbb szabályokat alkalmaznak, akkor a pénztőke kivonja magát a szigorodó régióból, amely hátrányosan érinti ezeket az országokat.

mutakoztak.² Az Európai Unióban is áthatotta a szabályozást a tőke szabad áramlásának az elve és a pénzügyi szolgáltatások egységes piacának megteremtése. Azonban ez az elv felvetette az ellenőrzés problémáját, hiszen a pénzügyi szolgáltatók az Unió minden tagállamában tevékenykedhettek, de az ellenőrzést az anyaország végezte. A pénzpiac fokozódó aktivitása azzal az ellentmondással járt, hogy a felügyelet nem látták át a határokon kívül játszódó folyamatokat, illetve hatásos eszközeik sem voltak a határokon átívelő beavatkozásra.³ A válság bekövetkeztével világossá vált, hogy egy liberális, megengedő szabályozás nem tud eleget tenni annak, hogy a pénzügyi piacok stabilitása fenntartható maradjon. A pénzügyi közvetítőrendszer olyan lényeges elemét képi az államoknak, és azok gazdaságának, hogy a rendeltetészerű működése a társadalmi érdek szintjét éri el.⁴ Ez igazolásként szolgál az állami intervencióra, melynek keretében az állam kiépítheti a megfelelő „védelmi” rendszerét.

Felmerül tehát a kérdés, milyen kihívásokkal kell szembesülnie a pénzügyi rendszer szabályozásának a válságot követően. Ilyen kihívást jelent a

- globalizálódó pénzügyi rendszer, határokon átívelő pénzügyi szolgáltatások,
- pénzügyi innovációk terjedése a pénzügyi piacon,
- a pénzügyi rendszer válságok idején jelentkező társadalmi, fiskális költségeinek csökkentése,
- reguláció és a szabad piac elveinek összeegyeztetése, szigorodó szabályozás mellett a gazdasági növekedés biztosítása,
- pénzügyi fogyasztóvédelem,
- legális és nem legális tevékenységek ellenőrzése.

2. A globalizálódó pénzügyi rendszer

A szakirodalom széleskörűen elemzi a pénzügyi globalizáció lényegi elemeit és fejlődését. A pénzügyi globalizációt térbeli folyamatként fogja fel, amely jelenti a határokon átnyúló földrajzi integrációt és a nemzetközi pénzügyi piacok közötti kölcsönös függés felerősödését.⁵

A globalizálódó pénzügyi piacok hatásait jól szemlélteti a legutóbbi válság, hiszen az amerikai jelzálogpiaci válság nemzetközi hatású lett, veszélyeztetve a világ bankrendszerét.⁶ A válság szemléleti változást eredményezett a

² Az MNB pénzügyi felügyeleti funkcióinak megerősítése (elérhető: <http://www3.mnb.hu/letoltes/felugyelet-hu.pdf>, letöltés dátuma: 2018.02.14.)

³ Terták Elemér: EU-tagságunk tíz éve a pénzügyi szektor perspektívájából, *Közgazdasági Szemle*, Vol.61.,Iss.4, (2014. április) 414-416. o. A szerző álláspontja szerint a belső piacnak a pénzpiacra való kiterjesztése elősegítette pénzpiac szárnyalását, de egyben ez deregulációs folyamatokat is elindított ezen a területen.

⁴ Nagy Zoltán: A gazdasági válság hatása a pénzügyi intézmények és szolgáltatások szabályozására, *Sectio Juridica et Politica*, Tomus XXVIII., Miskolc University Press, Miskolc, 2010,230. o.

⁵ Gál Zoltán: A pénzügyi globalizáció és az eurozóna pénzügyi monetáris integrációjának térbeli korlátai, *Pénzügyi Szemle* 2015/1.szám, 106. o.

⁶ Lentner Csaba: A bankszabályozás tudományos rendszertana és fejlődéstörténete, In: Lentner Csaba (szerk.): *Bankmenedzsment-Bankszabályozás- Pénzügyi fogyasztóvédelem* (szerk.:Lentner Csaba),

bankszabályozás területén, kiemelve egyes szabályozási részterületek jelentőségét. Ilyen terület lett többek között a makroprudenciális szabályozás, amely már nem csak az egyes pénzügyi intézmények kockázataira figyel, hanem az egész pénzügyi rendszerre ható kockázatokat egyaránt elemzi és szabályozza. Ezeket a kockázatokat a közgazdaságtan már korábban feltárta a ciklikus pénzügyi válságok révén, de a szabályozás nem kezelte ezt a területet kellő súllyal.⁷ Kérdés azonban, hogy kellően szolgálják-e a makroprudenciális eszközök a céljukat, illetve elég hatékonyak-e. A szakirodalom is rámutat arra, hogy a makroprudenciális politika legfontosabb feladatának a prevenciót tekinti, azaz a pénzügyi rendszer ciklikus válságának a hatásait hivatott csökkenteni.⁸ Ennek érdekében korlátozó szabályokat alkalmazhat a felügyelet, ahogy arra jó példa a magyar szabályozás is.⁹

A nagy nemzetközi pénzügyi intézmények csődhelyzete kihat az egyes államok fiskális helyzetére, hiszen egyes államok pénzügyi helyzete és ereje sem biztos, hogy elégséges az adott pénzügyi intézmény megmentésére.¹⁰ A nemzetközi pénzügyi intézmények esetén jellemző, hogy pénzügyi konglomerátumokként jönnek létre, azaz a pénzügyi piac valamennyi tevékenységét végzik. Ez kihívás a szabályozás és a nem egységes felügyeletek számára, hiszen a tevékenység kiterjed a pénzügyi szolgáltatások mellett a befektetési szolgáltatásokra és a biztosítási piacra egyaránt. Ezeknek a kockázatoknak az elhárítására hivatott az összevont alapú és a csoportszintű felügyelet. Ezekben az esetekben felügyeleti tevékenység több szempontból kihívást jelent a felügyeletek számára a tevékenység szempontjából, illetve a jogi szabályozás számára a tevékenység összetettsége és az országonkénti eltérő szabályozása miatt. A konglomerátumoknál nehezen követhetőek a kockázatok és könnyebb kijátszani a prudenciális szabályokat. A felügyelet munkája összetettebb lett és a pénzügyi csoportok határon átívelő tevékenysége több felügyelet összehangolt munkáját

---

Nemzeti Közzolgálati és Tankönyvkiadó, Budapest, 2013, 28-30. o. A szerző kifejti, hogy az angolszász jelzálogpiacokon általánossá vált gyenge reguláció a pénzügyi piacok globalizálódása kapcsán nemzetközi kihatású lett és sérülékeny helyzetbe hozta a bankrendszert, amelyet csak direkt állami eszközökkel, nemzetközi tőkeinjekciókkal, aktív befolyásoló szabályozással és a fogyasztók védelmét garantáló erős állami –hatósági kontroll erősíthet meg.

⁷ Mérió Katalin: A makroprudenciális szabályozás térnyerése-hogyan változtatta meg a globális pénzügyi válság a bankszabályozást? in: *Állam-Válság-Pénzügyek* (szerk.: Kálmán János), Gondolat Kiadó, Budapest, 2017. 132-133. o. A szerző rámutat arra, hogy a bankszabályozás fejlődését a legutóbbi pénzügyi, gazdasági válságig a mikroprudenciális kockázatok elleni védelem jellemezte. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság megalakításának a célja is a bankok egyedi kockázatai elleni védelmet meghonosító bankszabályozás volt.

⁸ Szombati Anikó: A makroprudenciális felügyeleti hatáskör Magyarországon, in: *Bankmendezment-Bankszabályozás-Pénzügyi fogyasztóvédelem* (szerk.: Lentner Csaba), Nemzeti Közzolgálati és Tankönyvkiadó, Budapest, 2013, 130-132. o.

⁹ 2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról. A törvény meghatározza a jelentősebb makroprudenciális eszközöket, mint a hitelkínálat figyelemmel kísérése, a túlzott hitelkiáramlás megakadályozását szolgáló intézkedések, anticiklikus tőkepuffer, rendszerszintű likviditási kockázatok csökkentését szolgáló intézkedések, rendszerszinten jelentős intézmények csődvalószínűségét csökkentő intézkedések, rendszerszintű vagy makroprudenciális kockázatot csökkentő intézkedések, rendkívüli hitelnyújtás.

¹⁰ Terták: i.m. 5. o. A szerző is utal rá, hogy a pénzügyi válság esetén nem elegendő a kisebb államok pénzügyi ereje a pénzügyi intézmények megmentésére (Izland), vagy nincs politikai akarat erre (USA).

igényli.¹¹

3. A pénzügyi innovációk kérdése

A pénzügyi innovációk új pénzügyi konstrukciók szintén kihívást jelentenek a szabályozás számára. A válságban ilyen új eszközt, az értékpapírosítást veszteségelkerülési technikaként is alkalmazták az amerikai pénzügyi piacon. Az új konstrukció révén terjedhetett szét a jelzálogpiaci válság az egész világ pénzügyi rendszerében.¹² A pénzügyi innovatív megoldások azonban nem tekinthetők negatívnak a pénzügyi piac számára, hiszen új finanszírozási lehetőségeket teremtenek, így elősegítik a gazdasági növekedést és hatékonyabbá teszik a források allokációját. Ugyanakkor veszélyeket is hordoznak a pénzügyi piac számára az új konstrukciók komplexitása és a pénzügyi fogyasztók informálatlansága és felkészületlensége, továbbá szabályozatlanságuk miatt. A kérdéssel kapcsolatban a jogalkotót és ennek révén a felügyeleti szerveket is némi tanácstalanság jellemzi, legfeljebb tájékoztatják az ügyfeleket a fokozott veszélyekről illetve iránymutatást, ajánlásokat bocsátanak ki.¹³ A felügyelet a jogi szabályozás hiánya miatt egyéb eszközöket nem alkalmazhat. A jogalkotói álláspontok is eltérőek az új pénzügyi termékek esetén, van eset a tiltásra, az eltűrésre és a szabályozásra egyaránt. Az utóbbi eset több nehézséget is okoz, mivel ezek a konstrukciók határokon ívelnek át és nem mindig szabályozott piaci intézményeken keresztül valósulnak meg. Különösen kiemelendő az újítások közül a kriptovaluták kérdése. Ezekből már számos került piacra és az árfolyamuk is elég hektikus képet mutat, Ezekkel a valutákkal kapcsolatban már több esetben is felmerült a pénzjellegük kérdése. Használatban vannak, pénzként funkcionálnak egyes fizetési tranzakciókban, de hogy valóban pénznek tekinthetőek-e abban vita van a jogi szabályozás területén. Mindenesetre egy állam fizetőeszközének nem tekinthetőek, hiszen az állami elismertség és a bankjegy jellegük többek között hiányzik, nem a központi jegybank bocsájtja ki, hanem számítástechnikai algoritmusok révén jönnek létre. A mikroszinten jelentkező veszélyek (fogyasztóvédelem stb.) mellett fontos kiemelni a makroszinten jelentkező veszélyeket, amelyeket a hagyományos, államilag elismert és kibocsátott fizetőeszköz esetén az egyes országok központi bankjai monetáris eszközrendszerükkel képesek kezelni vagy mérsékelni. A nem a jegybank által kibocsátott fizetőeszköznél nincs vagy korlátozott a jegybank beavatkozási lehetősége és ez a monetáris politika eszközrendszerét lehetetleníti el.

¹¹ Gálfalvi – Kovács – Kirschner - Seregdi: *Kommentár a hitelintézeti törvényhez*, Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 419-433. o.

¹² Lentner: i.m. 45-47. o.

¹³ Fenyvesi Réka: *Pénzügyi innovációk és az európai felügyeleti hatóságok szerepe*, <http://www.mnb.hu/kiadvanyok/szakmai-cikkek/a-bankrendszer-jovoje> (letöltés dátuma: 2018.03.10.)

4. A pénzügyi válságok társadalmi költsége

A pénzügyi válság kapcsán felmerült az a társadalmi igény, hogy a magánszféra problémáit ne a fiskális szektor oldja meg az adófizetői pénzekből.¹⁴ A gazdasági fellendülés időszakában jelentős profit realizálódik a pénzügyi szektorban, magas jövedelmezőséget biztosítva a menedzsment és a befektetők számára egyaránt. Az eddigi válságokban a veszteségek árát többnyire a költségvetés állta, főként olyan intézményeknél, amelyek veszélyeztetik a pénzügyi rendszer egészét, rendszerkockázati szempontból jelentősek. Ennek oka, hogy az ilyen intézmények az egész pénzügyi rendszer biztonságos működését és a reálgazdasági folyamatokat egyaránt veszélyeztetik.¹⁵ A magánvesztesség viszont társadalmi költséggé transzformálódik, mivel a költségvetés forrásokat fordít a bankok megmentésére. Mindez akár jelentős államadósság növekedést idézhet elő. A legutóbbi pénzügyi válság is jó példa volt arra, hogy mekkora jelentőséggel bír a bankrendszert megmentő csomag, az egyes jelentős súlyú bankrendszerrel rendelkező országok több száz milliárd eurót vagy dollárt költöttek a központi költségvetésükből az egyes rendszerszinten jelentős bankjaik megmentésére. Nyilvánvalóan ezeknek a bankmentő csomagoknak az értéke eltöri amellet a társadalmi költség mellett, amelyet az adott ország bankrendszerének esetleges összeomlás okozhatott volna. Mindez azonban nem indokolja feltétlenül a központi költségvetés puha költségvetési korlátját a kérdésben. A jogi szabályozás lépéseket tett a bankszanálási alapok létrehozására, mind az egyes országok mind az Európai Unió szintjén. Kérdésként merül fel azonban, hogy ezek az alapok egy jelentősebb válság esetén elégségesek-e az egyes intézmények megmentésére és feltöltődnek-e kellően egy közeli válság kitörése esetén. Mindezek fényében a jogi szabályozásnak további utakat kellene keresni arra, hogy hogyan tudja tovább mérsékelni a központi költségvetés kiadási kockázatát egy pénzügyi válság esetén. Ha be kell szállnia az államnak a válságmenedzselésbe, hogyan térülhet meg a befektetett tőke, hogy ne érje kár a költségvetést.

5. Reguláció kontra dereguláció a pénzügyi piacokon

A pénzügyi piacok szabályozásával kapcsolatban, szinte örök kérdésként merül fel a szigorú vagy a megengedő szabályozás kérdése. A gazdasági válságot követően az Európai Unió és az USA is a szigorúbb szabályozás felé fordult, illetve az általános társadalmi és politikai hangulat is efelé hajlott. A piaci bizalom helyreállítása is azt tette szükségessé, hogy a pénzpiaci intézmények tevékenységét átláthatóvá tegye a szabályozás és korlátozza a kockázatvállalást.¹⁶ A gazdasági növekedést azonban

¹⁴ Muraközy: i.m. 794. o.

¹⁵ Borkó Tamás- Fáykiss Péter - Zsigó Márton: Túl nagy, hogy bukjon?-A rendszerszinten jelentős pénzügyi intézmények kockázatai, www.mnb.hu (letöltés ideje: 2018.03.12.) A szerzők rámutatnak arra, hogy több globális pénzügyi intézmény súlyos gondjain csak jelentős adófizetői, kormányzati segítséggel lehetett úrrá lenni. Az ilyen intézmények bukásából eredő gazdasági károk sokkal nagyobbak, mint az a támogatás, amellyel a bajba került intézmény konszolidálható.

¹⁶ Lentner: i.m. 52. o.

csak egy aktív hitelezési tevékenység segítheti elő, amely a dereguláció irányába hat, ahogy ez történt az amerikai hitelezési piacon a válságot megelőzően. Az mindenképpen fontos tanulság, hogy egy erősen szabályozott piacon a szabályozás változásai erőteljesen befolyásolják az adott piac működését.¹⁷

Kérdés tehát, hogy mi a jó megoldás. A profitorientált bankrendszer mindenképpen kihasználja a megengedő szabályokat és igyekszik innovatív konstrukciókkal növelni a bevételeit, jelentősebb kockázatvállalás mellett. A bankok pedig nem tekinthetők hagyományos üzemnek, hiszen tevékenységük jelentős mértékben idegen tőkére alapozódik, amely elsősorban különféle betétkonstrukciókat jelent. A betétesek nem üzleti vállalkozók, ők a fix vagy változó kamatok mellett elhelyezik betéteiket és nem tudják, hogy a bank mire használja fel a pénzeszközeiket. Abban bíznak, hogy a jogi szabályozás biztosítja a számukra a bankok biztonságos működését, amely révén garantálva lesz a betétjük. Mindezek mellett nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy egy bank csődje rontja a szabályosan működő bankok gazdálkodását, hiszen a betétbiztosítási alap révén nekik kell viselniük és kigazdálkodniuk a csődbe került bank betéteseinek a kártérítését. Továbbá ők viselik az egész bankrendszert érintő bizalomvesztésből eredő üzleti veszteséget is. Olyan szabályokat kell tehát megalkotni és folyamatosan finom hangolni, amelyek korlátozzák ugyan a bankok kockázatvállalását, de nem lehetetlenítik el a működésüket és nem törlik el a pénzügyi innovációs lehetőségeket, amelyek a gazdasági növekedést és a fogyasztók korszerűbb kiszolgálását egyaránt lehetővé teszik.

6. Pénzügyi fogyasztóvédelem

A pénzügyi piaci szabályozás válságot követő időszakában egyik legfontosabb kérdéssé a pénzügyi fogyasztóvédelem vált.¹⁸ A válság jelentős társadalmi és egyéni veszteségeket okozott az ügyfelek számára. Az új innovatív pénzügyi megoldások jelentős előnyökkel jártak az ügyfelek számára rövidtávon, de az esetleges problémákra nem hívták fel az ügyfelek figyelmét. Az informálatlanság, a kellő tájékoztatás hiánya és a szakmai felkészültség hiánya oda vezetett, hogy a válság miatt a hosszú távú konstrukciók esetében jelentős érdeksérelem érte a fogyasztókat. A szabályozás ezekre problémákra reagált a legerőteljesebben és próbálta a fogyasztók védelme érdekében szigorítani a szabályozást.¹⁹

Megvédhető-e a azonban a fogyasztó a gyorsan változó és komoly szakmai ismereteket igénylő pénzügyi világban és meddig kell terjeszkednie ennek a védelemnek? Mindenkit meg kell-e védeni vagy csak a fogyasztók lehatárolt csoportját?

---

¹⁷ Széles Zsuzsanna- Pataki László- Flóriánné Horváth Margit: A bázeli tőkeszabályozás múltja, jelene és jövője, *Gazdaság és Társadalom*, 2016/3. szám, 52-53. o.

¹⁸ Széles – Pataki - Flóriánné: i.m.53. o. A szerzők álláspontja szerint a szabályozás oka két tényezőre vezethető vissza a pénzügyi válságok mérséklésére és a pénzügyi fogyasztóvédelemre.

¹⁹ Nagy Zoltán: Problémafelvetés a pénzügyi fogyasztóvédelem területén, *Miskolci Jogi Szemle*, 2017/2. különszám.

Általános szabályozás alkalmazható csak a fogyasztóvédelemben vagy egyedi védelem is érvényesülhet például állami mentőakciókkal? Használ-e a fogyasztók jövőbeni magatartásának, ha abban a feltevésben vállalnak túlzott mértékű, de nagy hozamot biztosító kockázatot, hogy az állam nem normatív módon megmenti őket? Meg kell-e menteni azokat a „szerencsejátékosokat”, akik sejtik a pénzügyi konstrukció nem legális, „pilótajáték” jellegét, de bíznak a szerencséjében és a magas hozam realizálásában?

Rengeteg kérdés merül fel a téma kapcsán, amelyek megválaszolásra várnak a jogi szabályozásban. Sok tanulságot levont a jogalkotó és az igazságszolgáltatás a gazdasági válság révén felmerült problémákból, de egyes kérdések továbbra megválaszolatlanok maradtak. A jogi szabályozást nyilvánvalóan áthatják rövidtávú politikai célok is, amelyek befolyásolják a szabályozás általános jellegét és sok esetben a jogalkotó az egyedi problémák megoldására koncentrálnak különleges szabályok megalkotásával. Ez nem helyes hiszen nem az egyedi ügy megoldására kell törekedni, hanem az általános tanulságok elvonását követően a normativitás erősítésére. Nem szabad puha költségvetési korlátot biztosítani az államnak a pénzügyi kérdések megoldásánál. Nyilvánvalóan fájdalmas egyes fogyasztói csoportok vesztesége, főleg ha ennek erőteljes társadalmi visszhangja van, de ha az állam különleges szabályozás révén menti meg az egyes fogyasztói csoportokat, akkor azt az üzenetet küldi a fogyasztó számára, hogy a későbbiekben is vállalhatnak kockázatot saját nyereségre és az állam kockázatára. Ez természetesen nem zárja ki a szelektív mentőcsomagokat, de ezeket nem lehet normatív módon mindenkire alkalmazni, figyelembe kell venni az egyének társadalmi és gazdasági helyzetét.

A legális és nem legális pénzügyi tevékenységek ellenőrzésének a szigorítása részben összefügg a válság kapcsán felmerült fogyasztóvédelmi kérdésekkel, részben az ettől függetlenül felmerült pénzügyi intézményi problémákkal. Az ellenőrzés problémája a szabályszerűen, prudensen működő pénzügyi szereplő számára is fontos, hiszen a piaci bizalomvesztés és zavar kihat a működésükre illetve a problémák kezelésének az árát is ők térítik meg, még akkor is, ha ezt végső soron az ügyfelek viselik. A szabályozási kihívások tehát sok esetben a felügyelet szabályozásával függ össze.²⁰

7. Összegző gondolatok

A pénzügyi jog rendkívül dinamikus fejlődő jogága mind a hazai, mind a nemzetközi szabályozásnak. A dinamikus fejlődése mellett egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a gazdasági életet szabályozó szerepe révén. A pénzügyi jogon belül is kiemelkedő fejlődésen megy keresztül a bankjogi szabályozás. Ennek a területnek a komoly társadalmi jelentőségét jól mutatta meg a legutóbbi

²⁰ Nagy Zoltán - Csiszár Anett: A hazai pénzügyi felügyeleti szabályozás a változások tükrében, *Publicationes Universitatis Miskolcensis Series Juridica et Politica*, 2016/ 34. sz., 157-173. o. és Nagy Zoltán- Csiszár Anett: Aspect of the european system of financial supervision, *ZBORNIK RADOVA PRAVNI FAKULTET (NOVI SAD)*, 2016/3.sz., 977-1001. o.

gazdasági válság. Egyes országok költségvetési egyenlege került komoly veszélybe a pénzügyi intézményrendszer problémái miatt, nem beszélve a háztartások költségvetésének a problémáiról, amely komoly társadalmi feszültségeket is eredményezett. A tanulmány a terjedelmi korlátok miatt nem tér ki részletesen az egyes kérdéskörök elemzésére, inkább csak gondolatébresztőként szolgál, rávilágítva az egyes szabályozási területek jelentőségére. A megoldás, ahogy a cikkből is kitűnt nem csak az egyes országok felelőssége, hanem nagyobb integrációké, mint Európai Unió. Rá kell továbbá ébredni a nemzetközi pénzügyi jogalkotásnak, hogy erőteljesebb lépéseket kell tenni a jogharmonizációs célú nemzetközi jogalkotás területén.
